

CEGESOMA - Rijksarchief

NIEUWSBRIEF

Nr 104 - Mei 2025

NIEUWS

OPROEP VOOR BIJDAGEN

Op 22 oktober 2025 organiseert het CegeSoma samen met CARCoB/Dacob een research workshop over het thema 'Omtrent het communisme en de communisten in België. Nieuwe kritische benaderingen?' Geïnteresseerden kunnen tot 15 juni 2025 een korte bijdrage insturen.

► Lees meer

BELGIUM WWII

Lees in de rubriek 'Debatten' de beschouwingen van historici naar aanleiding van 8 mei en nieuwe bijdragen over de bevrijding van de concentratiekampen, over de inzet van verzetsmensen en -vrouwen, en over de vervolging van homoseksuelen en lesbiennes in België tijdens de Tweede Wereldoorlog.

► Lees meer

VOLG ONS OP LINKEDIN!

Sinds april heeft het CegeSoma zijn meertalig LinkedIn-profiel opnieuw gelanceerd. Via de link: <https://www.linkedin.com/company/cegesoma/> blijft u op de hoogte van talrijke evenementen, publicaties en nieuwtjes in verband met de onderzoeksthema's van het CegeSoma.

STUDIEDAG

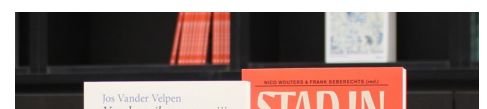
Terugblik op de studiedag '80 jaar na de Tweede Wereldoorlog: welk verleden voor de toekomst?' die op 18 mei plaatsvond in Gent. Er werd gedebatteerd over het belang van historische waarheidsvinding en over hoe de oorlog kan of moet dienen voor een moreel handelen in onze snel veranderende wereld.

► Lees meer

OP DE AGENDA

LEZING

Op zondag 15 juni spreekt Nico Wouters over het boek 'Stad in verzet'

in Kazerne Dossin, samen met Jos Vander Velpen en Dorien Styven.

► [Lees meer](#)

DE HOLOCAUST HERDENKEN IN GROENE RUIMTES

Op donderdag 19 juni nodigt Alana Castro de Azevedo ons uit voor een frisse blik naar de problematiek rond Holocaustmonumenten in de groene ruimten van Londen en Amsterdam. Deze bijeenkomst publieksgeschiedenis (in het Frans) wordt gemodereerd door Bruno Benvindo.

► [Lees meer](#)

Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, alle rechten voorbehouden

[Home](#) » [News](#) » Omtrent het communisme en de communisten in België. Nieuwe kritische benaderingen?

Omtrent het communisme en de communisten in België. Nieuwe kritische benaderingen?

Call for papers

Omtrent het communisme en de communisten in België. Nieuwe kritische benaderingen?
Du Communisme et des communistes en Belgique. Nouvelles approches critiques ?

Research Workshop - 22 oktober 2025

Georganiseerd door het CegeSoma (Rijksarchief OD4) i.s.m. Dacob/CARCoB

Deze studienamiddag ontleent zijn naam niet toevallig aan een verzamelbundel van wijlen José Gotovitch (1940-2024). Als voormalig directeur van het CegeSoma, hoogleraar aan de *ULB* en de drijvende kracht achter het *Centre d'Histoire et de Sociologie des Gauches* en het *CARCoB*, belichaamde José Gotovitch als geen ander de *histoire croisée* van de Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog. Eén jaar na zijn overlijden willen we een aantal nieuwe onderzoekspistes aftasten en aandacht besteden aan vernieuwende methodologieën en recent ontsloten bronnenmateriaal.

De focus ligt daarbij weliswaar op de geschiedenis van het communisme in België, maar er wordt expliciet een brug geslagen naar het communisme als een inherent transnationaal fenomeen. We moedigen met name voorstellen aan die ingaan op de (handels)betrekkingen met Oost-Europa en de verschillende solidariteitsbewegingen met de

zogenaamde 'derde wereld'. Ruimer gesteld gaat het om de vraag naar de verhouding van de Belgische communisten tot de discursieve praktijken en organisatorische principes van postkoloniale bewegingen in Zuid-Amerika, Azië en Afrika. Ook de rol van de communisten binnen de diverse (trans)nationale organisaties van overlevenden van de nazi-concentratiekampen willen we expliciet centraal stellen.

Wat nieuwe methodologieën betreft verwijzen we onder meer naar Oral History (buiten het domein van de sociale of institutionele geschiedenis) en het werk van de Franse historici Claude Pénnetier en Bernard Pudal omtrent "*Le sujet communiste. Identités militantes et laboratoires du « moi »*." Vernieuwend onderzoek kan voorts steunen op recent ontsloten bronnenmateriaal. Het gaat dan bijvoorbeeld om het onlangs overgedragen onderzoeksarchief van Gotovitch dat berust in het Dacob/CARCoB en de rijke verzameling 'Dagboeken en manuscripten' van het CegeSoma.

Geïnteresseerden kunnen **tot 15 juni 2025** een kort abstract (300 woorden) insturen naar widukind.deridder@kuleuven.be en chantal.kesteloot@arch.be. De geselecteerde voorstellen ontvangen ten laatste op 30 juni een antwoord. De workshop wordt gehouden in het Engels, Frans en Nederlands. De bijdragen zullen nadien gebundeld worden in een themanummer.

Ander nieuws

[Het nummer 2/2025 van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis is verschenen](#)

[Een 'nieuwe' collega komt het CegeSoma-team te versterken](#)

[OPROEP AAN VRIJWILLIGERS](#)

[NIEUWE VACATURE](#)

[Belgium WWII bij de herdenking van de 80ste verjaardag van de Duitse overgave](#)

[80 jaar na de Tweede Wereldoorlog: welk verleden voor de toekomst?](#)

[Dit zijn de namen](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Artyom Lyapounov,](#)

[Unieke kans om uw papieren collectie van het 'Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis' gratis aan te vullen!](#)

[Het eerste nummer van 2025 van het BTNG is verschenen](#)

[Het project Conciliare is één jaar oud!](#)

[Belgium WWII: het lokale verzet, de Slag om de Ardennen en het bestuur in bezet België](#)

1

2

>

>>

[Home](#) » [News](#) » Belgium WWII bij de herdenking van de 80ste verjaardag van de Duitse overgave

Belgium WWII bij de herdenking van de 80ste verjaardag van de Duitse overgave

8 mei, een open debat

Bij de viering van 8 mei hebben wij gekozen voor een bredere reflectie in onze rubriek "debatten". In de context van de herdenking van 8 mei 1945 hebben wij een aantal historici, al of niet lid van ons begeleidingscomité, gevraagd om met ons hun beschouwingen te delen over de emblematische datum van 8 mei. Na een historische terugblik op enkele scharniermomenten van 8 mei in België ([8 mei 1945. De capitulatie van Duitsland. Een moeilijker te vieren feest?](#)), staan wij stil bij de betekenis van deze dag ([De sleutel om écht te leren uit het verleden](#)); Moet het een feestdag worden ([Waarom 8 mei \(g\)een feestdag moet worden in in België?](#))? Is het een vredesdag ([Waarom 8 mei 1945 toch geen dag van vrede was?](#))? Hoe herinneren wij ons onze doden ([Hoe herinneren wij ons de "Belgische" doden van de Tweede Wereldoorlog?](#))? Wat betekent deze datum voor de slachtoffers van de jodenvervolging ([Geen bevrijding voor slachtoffers van de jodenvervolging](#))? Dit zijn enkele van de vragen die verschillende auteurs behandelen. Nico Wouters voert het debat nog verder door enigszins provocerend de vraag te stellen of de Tweede Wereldoorlog nog historici nodig heeft ([Heeft WOII nog historici nodig?](#)). Als deze vragen u inspireren, reageer gerust en stuur uw bedenkingen naar belgiumwwii@arch.be.

De bevrijding van de concentratiekampen

De 80ste verjaardag leidt ook tot een herdenking van de bevrijding van de concentratiekampen. De site besteedt veel aandacht aan [de bevrijdingen van het vrouwenkamp van Ravensbrück](#) (en van [het concentratiekamp van Buchenwald](#)), wellicht het meest symbolische kamp in de herinnering aan de oorlog die zich in 1945 vormt. Ook hier

verruimen we het debat over het thema van de macht in de concentratiekampen via de casus van André Mandricxs, een Belgische Schindler of een rode kapo ("[Belgische Schindler](#)" of "[rode kapo](#)" ? [Communistisch kampverzet tussen politieke geschiedenis en publieke herinnering](#)).

Vervolgingen en verzet

Er zijn ook nieuwe bijdragen over andere thema's. Bij voorbeeld over de vervolging van homo's en lesbiennes in België tijdens de Tweede Wereldoorlog ([Vervolging van homoseksuelen en lesbiennes in België tijdens de Tweede Wereldoorlog \(De\)](#)). De website werd ook aangevuld met notities over verzetslieden zoals [Adrienne Gommers](#), [Joseph Bracops](#) of [Léon-Ernest Halkin](#).

Kortom een rijke oogst en heel wat inspirerende lectuur !

Ander nieuws

Het nummer 2/2025 van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis is verschenen

Een 'nieuwe' collega komt het CegeSoma-team te versterken

[OPROEP AAN VRIJWILLIGERS](#)

[NIEUWE VACATURE](#)

[80 jaar na de Tweede Wereldoorlog: welk verleden voor de toekomst?](#)

[Omtrent het communisme en de communisten in België. Nieuwe kritische benaderingen?](#)

[Dit zijn de namen](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Artyom Lyapounov,](#)

[Unieke kans om uw papieren collectie van het 'Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis' gratis aan te vullen!](#)

[Het eerste nummer van 2025 van het BTNG is verschenen](#)

[Het project Conciliare is één jaar oud!](#)

[Belgium WWII: het lokale verzet, de Slag om de Ardennen en het bestuur in bezet België](#)

1

2

>

>>

[Home](#) » [News](#) » 80 jaar na de Tweede Wereldoorlog: welk verleden voor de toekomst?

80 jaar na de Tweede Wereldoorlog: welk verleden voor de toekomst?

Studiedag

De studiedag **'80 jaar na de Tweede Wereldoorlog: welk verleden voor de toekomst?'**, vond plaats op 17 mei in Gent.

Het was een initiatief van prof. Koen Aerts, in samenwerking met Archiefpunt vzw, Oud-studenten Geschiedenis Universiteit Gent - OSGG, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte UGent (Humanities Academie UGent), CegeSoma-Rijksarchief in België, Instituut voor Publieksgeschiedenis, TAPAS/Thinking About the PAST en Postgraduaat Erfgoed en Samenleving.

[Nico Wouters sprak over het belang van historische waarheidsvinding en hoe wetenschap vandaag \(opnieuw\) onder druk staat.](#) In het daaropvolgende panel onder leiding van Bruno De Wever debatteerden Eva Willems, Jan Dumolyn en Olga Van Oost hierover. Sommigen waren het eens met de stellingen van Wouters en anderen niet: het werd een geanimeerd debat, ook met de zaal.

In de namiddag gaf Maarten van Alstein de voorzet voor het debat in zijn keynote over hoe de oorlog kan of moet dienen voor een moreel handelen in onze snel veranderende wereld. Daarmee knoopte het debat rechtstreeks aan bij de voormiddag. Onder leiding van Berber Bevernage, debatteerden Robbert-Jan Adriaansen, Kaat Wils-Verhaegen, Antoon Vrints en Gillian Mathys over de noodzaak van het handelen en de ruimte die wij allen hebben in een wereld waar de democratie steeds meer onder druk staat. Ook hier werden veel zaken aangesneden die elk een apart debat verdienen.

De vele infostandjes van partners en collega's maakten het helemaal af. Wordt zeker vervolgd!

Ander nieuws

[Het nummer 2/2025 van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis is verschenen](#)

[Een 'nieuwe' collega komt het CegeSoma-team te versterken](#)

[OPROEP AAN VRIJWILLIGERS](#)

[NIEUWE VACATURE](#)

[Belgium WWII bij de herdenking van de 80ste verjaardag van de Duitse overgave](#)

[Omtrent het communisme en de communisten in België. Nieuwe kritische benaderingen?](#)

[Dit zijn de namen](#)

[DRIE VRAGEN AAN ... Artyom Lyapounov,](#)

[Unieke kans om uw papieren collectie van het 'Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis' gratis aan te vullen!](#)

[Het eerste nummer van 2025 van het BTNG is verschenen](#)

[Het project Conciliare is één jaar oud!](#)

[Belgium WWII: het lokale verzet, de Slag om de Ardennen en het bestuur in bezet België](#)

1

2

>

>>

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

EVENT

Dubbele boekvoorstelling: Nico Wouters- Stad in verzet & Jos Vander Velpen- Vandaag ik, morgen jij

15.06.2025

[← Overzicht](#)[Meer info ↓](#)

Verzet in tijden van bezetting: hoe verzet je je tegen onrecht wanneer de dreiging alomtegenwoordig is? Twee boeken belichten dit thema vanuit verschillende

invalshoeken, maar met dezelfde boodschap: verzet kent vele gezichten. Tijdens deze namiddag gaan oorlogshistoricus Nico Wouters (Stad in verzet), advocaat Jos Vander Velpen (Vandaag ik, morgen jij) en Dorien Styven, archivaris bij Kazerne Dossin, in gesprek over moed, keuzes en verantwoordelijkheid. Het panelgesprek wordt gemodereerd door Veerle Vanden Daelen, conservator bij Kazerne Dossin.

Nico Wouters- Stad in verzet

Hoe organiseer je verzet in een stad onder Duitse bezetting? Stad in verzet onderzoekt de Antwerpse verzetsgeschiedenis in al haar complexiteit. Nico Wouters, oorlogshistoricus en directeur van het CegeSoma/Rijksarchief, brengt een genuanceerd en meeslepend beeld van hoe individuen en netwerken in Antwerpen verzet boden tegen collaboratie en repressie — in een stad waar verzet allerm minst vanzelfsprekend was. Dorien Styven schreef samen met Janiv Stamberger, coördinator van het Vredescentrum en Antwerpen Herdenkt, een hoofdstuk over Joods verzet in Antwerpen, waarin de vaak onderbelichte rol van Joodse verzetsstrijders tijdens de bezetting centraal staat.

Jos Vander Velpen – Vandaag ik, morgen jij

Met Vandaag ik, morgen jij schetst Jos Vander Velpen een indringend, gelaagd portret van verzet en collaboratie in en rond kamp Breendonk. Vander Velpen is advocaat aan de balie van Antwerpen en voormalig voorzitter van de Liga voor Mensenrechten. Hij publiceerde meerdere boeken over extreemrechts, terrorisme, mensenrechten, politie, justitie en het fort van Breendonk. In dit boek verweeft hij de levens van verzetsstrijders, SS'ers en andere markante figuren tot een beklijvend verhaal over keuzes in onmenselijke omstandigheden.

Zondag 15.06.2025, 14:00-15:30

Nederlands

Kazerne Dossin, Auditorium Natan Ramet

€ 5, inschrijving verplicht

Geen tickets meer beschikbaar? Schrijf je in op de wachtlijst via reservaties@kazernedossin.eu.

[Tickets →](#)

© Kazerne Dossin 2025

[FAQ](#)

[Contact](#)

[Zaalverhuur](#)

[Stel een gastactiviteit voor](#)

[Pers](#)

[Vacatures](#)

[Nieuwsbrief](#)

[Privacy](#)

[Disclaimer](#)

[Cookies beheren](#)

[**f**](#) [!\[\]\(2c272f92eedd646336bf3d1161a690e1_img.jpg\)](#) [**in**](#)

[Home](#) » [Event](#) » De Holocaust herdenken in groene ruimtes: spanningen en contestatie in Londen en Amsterdam

De Holocaust herdenken in groene ruimtes: spanningen en contestatie in Londen en Amsterdam

Wereldoorlog II Conferentie

Conferentie (in het Frans) met als gast Alana Castro de Azevedo.

Een gesprek onder leiding van Bruno Benvindo.

Vandaag staan de bestaande monumenten zowat overall ter discussie en is er heel wat contestatie rond. Maar hoe zit het met nieuwe monumenten ? Zijn die soms al niet controversieel nog voor ze bestaan ?

Het proces om monumenten op te richten in de publieke ruimte is dikwijls lang en complex. Ze mobiliseren talrijke actoren en verlopen in verschillende fases: conceptie van het project, financiering zoeken, een locatie en kunstenaar zoeken, de stedenbouwkundige vergunning verkrijgen enz. De visies en belangen van de mensen die bij dit soort processen betrokken zijn, staan soms diametraal tegenover elkaar.

Het oprichten van een herdenkingsmonument is een complex, politiek geladen en zelden consensueel proces. Om dat te illustreren heeft Alana Castro de Azevedo een vergelijkende analyse gemaakt van drie concrete gevallen: de creatie van twee memorialen ter nagedachtenis van de slachtoffers van de Holocaust, in Amsterdam - het *Holocaust Namenmonument* - en in Londen - het *UK Holocaust Memorial and Learning Centre* - en het monument ter herdenking van de slachtoffers van de koloniale slavernij in Lissabon. Hoewel elk project zijn eigen specifieke

uitdagingen heeft - of het nu gaat om de keuze van de kunstenaar, de locatie of de invloed van burgers en andere betrokken partijen op het beslissingsproces - toch hebben ze alle drie de controverse errond gemeen.

Naast een beschrijving van de specifieke problemen van elke casus, heeft ze ook onderzocht hoe het belang van de herinnering verzoend kan worden met andere bekommernissen, zoals het behoud van groene ruimtes in een stedelijk milieu. Wie moet bij het proces betrokken worden ? Wie beslist er uiteindelijk ? Kan men via een participatief traject tot een resultaat komen dat unaniem aanvaard wordt ?

Al die vragen, die voortvloeien uit vijf jaar onderzoek in het kader van haar doctoraal proefschrift over de analyse van de processen in verband met de oprichting van herdenkingsmonumenten in de publieke ruimte, zal Alana Castro de Azevedo bespreken op donderdag 19 juni. Het is haar bedoeling een nieuw perspectief te bieden voor de uitdagingen aangaande het herdenken in de groene ruimte, waarbij ook nagedacht wordt over hoe de herdenkingsprocessen democratischer en inclusiever kunnen worden gemaakt. Ze zal meer in detail focussen op de memorialen in Amsterdam en Londen. Het gesprek verloopt onder leiding van Bruno Benvindo.

Dit evenement vindt plaats in de conferentiezaal van het CegeSoma in het kader van de Ontmoetingen Publieksgeschiedenis in samenwerking met de vzw 'De Vrienden van het CegeSoma'.

Alana Castro de Azevedo is doctor in de politieke wetenschappen (Vrije Universiteit van Amsterdam). Haar doctoraal proefschrift, dat ze in 2025 verdedigde, onderzoekt de burgerparticipatie in het toestandkomingsproces van monumenten ter herdenking van de slachtoffers van de koloniale slavernij en van de Holocaust en de talrijke conflicten die daarmee gepaard gaan. Van 2016 tot 2019 heeft ze gewerkt aan de uitvoering van het 'Slave Route'-project van UNESCO, dat zich richt op de identificatie en valorisatie van herdenkingsplekken en het patrimonium in verband met de slavernij en de transatlantische slavenhandel. Sinds 2024 verricht ze in het CegeSoma, in het kader van het Europees project CONCILIARE, onderzoek naar de controverses over het koloniaal patrimonium in de publieke ruimte.

Bruno Benvindo is historicus. Hij heeft als onderzoeker gewerkt aan de ULB en aan het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (CegeSoma). Daar publiceerde hij de volgende werken: *'Henri Storck, le cinéma belge et l'Occupation'* (2010) en *'Décombres de la guerre. Mémoires belges en conflit, 1945-2010'* (2012, met Evert Peeters). Vandaag is hij tentoonstellingsdirecteur in het Joods Museum van België, waar hij een reeks tentoonstellingen opzet over de kruisverbindingen tussen kunst en geschiedenis in de 20ste eeuw.

19/06/2025 - 14:00 – 15:30

PRAKTISCHE INFO:

Waar: Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 - 1070 Brussel

Wanneer: Donderdag 19 juni 2025 (van 14u00 tot 15u30)

Inschrijving verplicht: isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Bijdrage aan het evenement: € 5,00 ter plaatse te betalen.

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Frans

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11